

Q&A Zichtbare Circulariteitsbijdrage (zcb)

FIAR heeft onlangs een voorstel gelanceerd om te komen tot een zichtbare circulariteitsbijdrage (zcb). Om snel inzicht te krijgen in het doel van de zcb en hoe dat in de praktijk zou kunnen uitwerken is deze Q&A (Vraag & Antwoord) opgesteld. Of en hoe de zcb concreet wordt ingevoerd, zal in de toekomst moeten blijken.

Wat is een zichtbare circulariteitsbijdrage (zcb)?

De zichtbare circulariteitsbijdrage is een extra bedrag (bijdrage) bovenop de prijs van een product om de overgang naar een circulaire economie te versnellen en de bewustwording bij consumenten over de circulaire economie te vergroten.

Wie betaalt de zcb?

De zcb wordt betaald door de consument bij aanschaf van een product bovenop de prijs van dat product. Concreet voorbeeld: u koopt een tv van € 1.499 en de zcb zou € 1 zijn, dan betaalt u € 1.500.

Wanneer betaal ik als consument de zcb?

Bij aankoop, op de factuur.

Aan wie betaal ik als consument de zcb?

Aan de winkelier in de winkel of online in de webshop.

Is de zcb inclusief btw?

Dat is nog niet bekend en zal met de Belastingdienst moeten worden verkend.

Waar blijft de zcb?

De zcb komt in een Circulariteitsfonds waaruit realistische, effectieve en efficiënte initiatieven/projecten om tot een circulaire economie te komen worden ondersteund.

Wie beheert het Circulariteitsfonds?

Het Circulariteitsfonds wordt in het FIAR voorstel beheerd door producenten/importeurs, de retail (winkeliers), consumenten en de overheid.

Waarom wordt het aanjagen van de circulaire economie niet via een belastingheffing gedaan?

FIAR kiest niet voor een belastingheffing, omdat bij een belastingheffing de politieke prioriteit op kan spelen. Als bij een andere politieke prioriteit ineens geld moet worden gevonden, dan zou een circulariteitspot op de begroting van het Rijk daaraan bijvoorbeeld moeten bijdragen. Dat is niet wenselijk.

Wie bepaalt de hoogte van de zcb?

Het ligt voor de hand om de beheerders van het Circulariteitsfonds de hoogte van de zcb te laten bepalen, rekening houdend met de hoeveelheid producten die worden verkocht en de te verwachten uitgaven.

Bij welke producten wordt een zcb van toepassing?

Een zcb op alleen consumentenelektronica (audio, imaging en tv) is niet effectief. De circulaire economie gaat immers verder dan alleen de branche waarin FIAR actief is. Een afwegingskader zou kunnen zijn:

- het gaat om duurzame consumptiegoederen (met duurzaam in de betekenis dat het product meerdere keren en/of meerjarig door een consument wordt gebruikt)
- de prijs van het product (een zcb moet beperkt ten opzichte van de prijs van het product)
- de mate waarin we een achterstand op weg naar circulaire economie willen en kunnen inlopen.

Moet er een zcb komen op alle producten die worden verkocht?

Nee, dat is zeker niet de bedoeling. Een zcb zou dan teveel een aanslag op ieders portemonnee worden. Kort door de bocht: het gaat om de grotere uitgaven waar een consument lang plezier van gaat hebben en waar een bescheiden zcb bovenop komt.

Is de zcb verplicht?

Als een zcb voor bepaalde producten wordt ingevoerd, dan moet de zcb op die producten verplicht zijn. Als dat niet het geval is, dan profiteren sommige partijen van het prijsvoordeel en ontstaat er een ongelijk speelveld.

Is de zcb wel handhaafbaar?

Helaas is de constatering dat elk systeem waar geld in omgaat, gevoelig is voor misbruik. Dat zal voor de zcb niet anders zijn. Dit betekent in de eerste plaats dat de mogelijkheden om misbruik te maken bij voorbaat moeten worden geminimaliseerd en in de tweede plaats dat controles moeten worden ingebouwd om te zien of zcb goed wordt toegepast, afgerekend en in het Circulariteitsfonds terecht komt.

Is de zcb een boete op aankopen?

De zcb is een aansporing voor de consument om zich te realiseren dat een aankoop ook iets betekent voor het milieu en het grondstoffengebruik. De zcb is niet bedoeld om aankopen van producten te ontmoedigen en is dus geen boete.

Is de zcb vergelijkbaar met statiegeld?

Statiegeld richt zich specifiek op het weer inleveren van een product. In principe wordt elke euro statiegeld dus weer teruggegeven aan de koper bij het inleveren van een product. Het gevolg is dat statiegeld niets financiert: je kunt de statiegeldpot niet uitgeven aan andere doeleinden. Het Circulariteitsfonds dat met de zcb wordt gevuld, is bedoeld om wél initiatieven/ontwikkelingen op het gebied van de circulaire economie te financieren.

Is de zcb vergelijkbaar met de voormalige zichtbare verwijderingsbijdrage (zwb) op elektronische apparaten?

Als het gaat om de communicatieve functie: zeker!
Maar het doel is verder volledig anders. De zwb diende ter financiering van de inzameling en verwerking van de historische voorraad die op een bepaald moment in de markt aanwezig was. De ontvangen zwb werd door producenten en importeurs van die apparaten beheerd. De zcb wordt gebruikt om het Circulariteitsfonds op te bouwen en daarmee initiatieven/ontwikkelingen op het gebied van de circulaire economie te financieren. Het Circulariteitsfonds wordt beheerd door producenten/importeurs, retail (winkeliers), consumenten en overheid.

Waarom is de zcb "zichtbaar"?

De zcb is geen onderdeel van de bestaande waardeketen van productie, groothandel, verkoop. De prijs van een product wordt op de gebruikelijke wijze vastgesteld zonder de zcb als kostenpost te integreren. Daarmee wordt voorkomen dat de zcb feitelijk groter wordt omdat er bijvoorbeeld winstmarge over wordt berekend. Ook is de communicatieve functie van de zcb gediend met een

aparte vermelding van het bedrag, bovenop het normale factuurbedrag. Tenslotte maakt de zichtbare berekening van de zcb de handhaving (beter) mogelijk.

Wat zijn circulaire initiatieven en ontwikkelingen die met een bijdrage uit het Circulariteitsfonds kunnen worden ondersteund?

Het kan bijvoorbeeld gaan om:

1. Bedrijven die innovatieve recyclingconcepten hebben, bijvoorbeeld om belangrijke, weinig voorkomende kritieke materialen (beter) te kunnen herwinnen, waardoor de afhankelijkheid van grondstoffenimport wordt verminderd
2. Het stimuleren van reparatie van producten (elders in Europa wordt er bijvoorbeeld gebruik van reparatievouchers voor consumenten)
3. Bijzondere innovaties voor hergebruik en kringloopinitiatieven.

Wat zijn de administratieve lasten voor producenten/importeurs en retail?

De hoogte daarvan is nog niet bekend. Uitgangspunt is minimalisatie van de administratieve lasten. Dit kan bijvoorbeeld door een softwareaanpassing te plegen op reeds bestaande opgavesystemen die men gebruikt.

Hoe verloopt het financiële proces?

De producent/importeur plaatst de zcb op de factuur naar hun afnemers. De afnemers plaatsen datzelfde bedrag op de factuur van de consument. De producent/importeur draagt de ontvangen zcb af aan het Circulariteitsfonds.

Waarom betaalt de overheid niet?

Er is al een transitiefonds circulaire economie vanuit de overheid. Dit transitiefonds is echter gevoelig voor het prioriteit denken zoals eerder beschreven. Het Circulariteitsfonds richt zich op andere doelgroepen en wordt beheerd door producenten/importeurs, retail, consumenten en overheid.

Zijn er mededingingsrechtelijke beperkingen?

Uiteraard zal de Autoriteit Consument en Markt zich over het uniforme karakter van de zcb moeten uitspreken en ook over de zichtbare vermelding op de factuur.

Worden er educatieve programma's of campagnes gelanceerd om consumenten te informeren over de milieuvordelen van het betalen van de zcb?

Als het tot invoering van de zcb komt, dan zal daar met een voorlichtingscampagne zeker aandacht aan worden besteed.